

پایان نامه دانشگاهی

اثر

اومبرتو اکو

دانشمند ایتالیایی

ترجمه و تدوین: دکتر غلامحسین معماریان

دانشیار دانشگاه علم و صنعت ایران

۱۳۹۰

اکو، امیرتو
پایان نامه دانشگاهی / تألیف امیرتو اکو، ترجمه و تدوین غلام حسین معماریان
تهران: سروش دانش ۱۳۹۰

۱۹۸ ص (سروش دانش، شماره انتشارات ۷۳۴۲)
ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۷۳-۵۱-۷ ریال ۷۰۰۰۰

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. معماری. پایان نامه. ۲- غلام حسین معماریان
۹۵۵/۷۲۰ NA ۱۴۸۰/۶م ۱۳۹۰
کتابخانه ملی ایران ۱۱۹۹۷۹۶

مرکز انتشارات سروش دانش: تهران، میدان انقلاب، خیابان اردیبهشت
(منیری جاوید) جنب کوچه نوروز، پلاک ۵۱، طبقه دوم
تلفن: ۶۶۴۷۷۵۷۰-۶۶۹۵۳۵۹۸

نام کتاب: پایان نامه دانشگاهی
تألیف: اومیرتو اکو

ترجمه و تدوین: غلامحسین معماریان
چاپ اول: ۱۳۷۲ دانشگاه علم و صنعت ایران
چاپ دوم: ۱۳۷۵ دانشگاه علم و صنعت ایران
چاپ سوم: اول سروش دانش ۱۳۸۹
شمارگان: ۱۰۰۰
چاپ و صحافی: گنجینه چاپ
قیمت: ۷۰۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۷۳-۴۷-۰

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان
و مصنفان و هنرمندان ۱۳۴۸ است.
هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را
بدون اجازه ناشر و مؤلف، نشر یا پخش
یا عرضه کند، مورد پیگرد قانونی
قرار می گیرد.

مرکز پخش: میدان انقلاب، خ منیری جاوید، جنب کوچه توحید، پلاک ۵۰ طبقه اول

۶۶۴۶۶۹۰۰-۶۶۴۷۷۵۷۱

فهرست

مقدمه

- بخش نخست: چرا باید یک پایان نامه انجام داد؟ ۱۱
- ۱-۱. چرا باید یک پایان نامه انجام داد؟ ۱۲
- ۱-۲. این کتاب مورد توجه چه کسانی خواهد بود ۱۵
- ۱-۳. چگونه یک پایان نامه بعد از فارغ التحصیلی نیز به کار می آید ۱۶
- ۱-۴. چهار قاعده بدیهی ۱۸

- بخش دوم: انتخاب موضوع ۱۹
- ۱-۲. پایان نامه جزء نگر پایان نامه کل نگر ۲۰
- ۲-۲. پایان نامه بنیادی یا کاربردی ۲۵
- ۳-۲. پایان نامه تاریخی یا پایان نامه نظری ۲۷
- ۴-۲. موضوعات قدیمی یا موضوعات معاصر ۳۰
- ۵-۲. چقدر زمان برای تهیه یک پایان نامه لازم است ۳۳
- ۶-۲. آیا لازم است زبانهای خارجی را بدانیم ۳۶
- ۷-۲. پایان نامه علمی سیاسی ۴۱
- ۱-۷-۲. علمی بودن چیست ۴۱
- ۲-۷-۲. موضوعات تاریخی - نظری یا تجربیات مهیج ۴۵
- ۳-۷-۲. چگونه یک موضوع واقعی را به موضوعی علمی تبدیل کنیم ۴۷
- ۸-۲. نحوه برخورد با استاد راهنما در انتخاب موضوع پایان نامه ۵۲

- بخش سوم: کاوش مطالب ۵۵
- ۱-۳. قابل دسترسی بودن منابع ۵۶
- ۱-۳-۱. منابع یک کار علمی چیست ۵۶
- ۱-۳-۲. منابع دست اول و دست دوم ۵۸
- ۲-۳. بررسی کتاب شناختی ۶۳
- ۱-۲-۳. چگونگی استفاده از کتابخانه ۶۳
- ۲-۲-۳. نحوه کار روی فهرست منابع - فیش ۶۷
- ۲-۲-۳. ارجاع کتاب شناختی ۷۱
- ۴-۲-۳. تجربه ای از یک کار، کتابخانه های بزد ۹۰
- ۵-۲-۳. نقش مطالعه کتاب در پایان نامه نویسی و ترتیب مطالعه آن ۱۰۰
- ۳-۳. دنیای مجازی و پایان نامه ۱۰۳

- بخش چهارم: طرح و چارچوب کار ۱۰۷
- ۱-۴. فهرست به مثابه برنامه کار ۱۰۸

در اوایل دهه هفتاد که این کتاب برای نخستین بار در ایران منتشر شد کتابهای زیادی درباره پایان نامه نویسی موجود نبود لذا بر این شدم که کتاب محقق بزرگ ایتالیایی، اومبرتو اکو را ترجمه و تدوین نمایم. اومبرتو اکو بدلیل رمان پر مخاطبش "نام گل سرخ" در جهان بسیار سرشناس است. او یکی از دانشمندان بزرگ علم نشانه شناسی و صاحب دهها تالیف است. در این کتاب اکو تجربیاتش درباره پایان نامه نویسی را به زبانی ساده در اختیار مخاطبین قرار می دهد. در اینجا از بحثهای پیچیده روش تحقیق که معمولاً بخش بزرگی از کتابهای مشابه را شکل می دهد خبری نیست. بنظر من هر دانشجو اگر به آنچه در این کتاب آمده عمل کند به یک محقق آمانور تبدیل می شود و این زمینه ورود به دنیای زیبای تحقیق است.

نگارنده خود دو بار از این کتاب در دوران تحصیلش بهره برد. نخست در دوره کارشناسی ارشد در ایتالیا (بین سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۵) و سپس در دوره دکتری در منچستر انگلستان (بین سالهای ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۸). در دوره دکتری از ترجمه کتاب چند سالی می گذشت اما مانند یک خواننده ساده دوباره آن را خواندم و در جای جای رساله ام از آن استفاده کردم و شاید بتوانم بگویم بیشترین بهره را خود از ترجمه کتاب بردم.

هر ساله تعداد زیادی دانشجو از دانشگاههای ایران فارغ التحصیل می شوند. اغلب این دانشجویان تحصیل خود را با ارائه یک پایان نامه به اتمام می رسانند. دانشگاهها با هدایت صحیح و جهت یافته این نیروهای خلاق به طرف موضوعات مورد نیاز تحقیقاتی کشور، می توانند جوابگوی مسائل مطروحه باشند. متأسفانه واقعیت موجود چیز دیگری را نشان می دهد. تعداد زیادی از دانشجویان بدلیل مختلف به بررسی موضوعاتی می پردازند که در نهایت تحقیقاتشان در چهار دیواری کتابخانه یا آرشیو دانشکده ها محبوس می شود. آنها بعد از اتمام تحصیل، آن تحقیق را رها کرده در کارهای اجرایی و زندگی روزمره غرق می شوند.

چه بسا دانشجو بدلیل عدم داشتن اطلاعات درباره سابقه موضوع خود به کاری تکراری می پردازد که در چند دانشکده دیگر قبلاً انجام شده است. متن بیشتر پایان نامه ها حتی پایان نامه های معتبر و دارای محتوای ارزشمند از اغلب نکات مهم یک کار تحقیقی عاری هستند به نحوی که اگر یک محقق با تجربه به آنها مراجعه کند رنجیده خواهد شد.

- ۲-۴. فیشها و یادداشتهای ۱۱۶
- ۴-۲-۱. گونه های مختلف فیش و کاربرد آنها ۱۱۶
- ۴-۲-۲. فیش نویسی منابع دست اول ۱۲۵
- ۴-۲-۳. فیشهای مطالعه ای [مادر] ۱۲۸
- ۴-۲-۴. کنجکاوی علمی ۱۳۸
- بخش پنجم: تدوین نهایی ۱۴۱
- ۵-۱. مخاطب کیست ۱۴۲
- ۵-۲. چگونه صحبت شود ۱۴۴
- ۵-۳. نقل قولها ۱۴۸
- ۵-۳-۱. کی و چگونه نقل قول شود: ده قاعده ۱۴۸
- ۵-۳-۲. نقل قول، تأویل، دزدی ادبی ۱۵۷
- ۵-۴. پانویسها ۱۵۸
- ۵-۴-۱. یادداشتهای به چه کار می آیند ۱۵۸
- ۵-۴-۲. روش نقل قول - یادداشت ۱۶۱
- ۵-۴-۳. روش نویسنده - تاریخ ۱۶۵
- ۵-۵. اخطارها، دامها و عادات ۱۷۰
- ۵-۶. مباحثات علمی ۱۷۳
- بخش ششم: ویرایش نهایی ۱۷۵
- ۶-۱. معیارهای نوشتن ۱۷۶
- ۶-۱-۱. حاشیه گذاری و فاصله گذاری ۱۷۶
- ۶-۱-۲. خطوط ممتد ۱۷۷
- ۶-۱-۳. بند ۱۷۸
- ۶-۱-۴. قواعد نقطه گذاری ۱۷۸
- ۶-۱-۵. آوانویسی ۱۷۹
- ۶-۱-۶. برخی توصیه ها بدون در نظر گرفتن اولویت ۱۷۹
- ۶-۲. فهرست منابع نهایی ۱۸۲
- ۶-۳. پیوست ها ۱۸۴
- ۶-۴. فهرست ۱۸۶
- ۶-۵. چکیده ۱۸۸
- ۶-۶. لزوم هماهنگی در ارائه پایان نامه ها با یک روش نوشتاری ۱۸۹
- ۶-۷. محصولات یک پایان نامه: مقاله، طرح تحقیقاتی و کتاب ۱۹۱
- بخش هفتم: خاتمه ۱۹۵

اومبرتو اکو در مقدمه چند صفحه ای چاپ نهم کتاب حاضر به این نکته اشاره کرده است که این اثر در کشورهای مختلف متناسب با شرایط تحقیقاتی آن مکانها ترجمه و تطبیق یافته است بنابراین در ابتدا متن ایتالیایی عیناً به فارسی ترجمه شد. پس از ارائه آن به یکی از اساتید زبان ایتالیایی بخاطر آنکه کتاب برای دانشجویان ایتالیایی نوشته شده بود، پیشنهاد ترجمه و تدوین آن به نحوی که قابل استفاده برای دانشجویان ایرانی باشد، بر این اساس به ترجمه و تدوین آن اقدام و مثالها را طوری انتخاب کردم که برای دانشجویان بیشتر رشته های دانشگاهی در ایران قابل درک و استفاده باشد.

با توجه به اینکه موضوعات و منابع مورد تحقیق در رشته های مختلف متفاوت است نیاز بود که مثالها دربرگیرنده تمامی ابعاد تحقیقی باشند. بطور مثال در بیشتر رشته های علوم انسانی، موضوع و منابع تحقیق آثار نگاشته شده دیگر نویسندگان می باشد و در رشته های مهندسی و پزشکی اغلب به موضوعاتی کاربردی و بنیادی و آزمایشگاهی می پردازند. به همین دلیل بعضی مثالها و مصادیق از موضوعات معماری می باشند، زیرا معماری ماهیتی میان رشته ای دارد که در بعضی از زمینه های تحقیقاتی آن، محقق باید علاوه بر بررسی آثار نگاشته شده و کار روی آنها، یک پدیده واقعی را نیز در آزمایشگاههای مجهز مورد کنکاش قرار دهد و به حل مسأله بپردازد.

امید است این کتاب بتواند پاسخگوی برخی سوالات دانشجویان در روند تهیه پایان نامه باشد. در خاتمه شایسته است از کلیه کسانی که مرا در ترجمه و تدوین این کتاب یاری کرده اند به ویژه سرکار خانم اسماعیلی فرد عضو هیأت علمی بخش زبان ایتالیایی دانشگاه تهران و ویراستار کتاب، مرحوم استاد محمد کریم پیرنیا، همسرم خانم سونیا افراسیابی و گروهی از دانشجویان دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه علم و صنعت: سید محمد فرید موسویان، جواد زمانی، نیلوفر زجاجی، مریم لاریجانی، شاداب شیدفر و نسیم نظری که در بازخوانی پیش نویس آن مرا یاری کردند و مسئولین محترم نشر سروش دانش و دیگر عزیزانی که نام آنها از قلم افتاده است تشکر و قدردانی نمایم.

غلامحسین معماریان

فروردین ۱۳۹۰